

“First Things First” – A Study in Torah Values

1

שפתי חכמים

ואת יצבתתי תטטרו . סמך

רש"י

שמירת שבת למורא אב לומר אע"פ שהזהרתיך ז על מורא אב אם יאמר לך חלל את השבת אל תשמע לו וכן בשאר כל המצוות : אני ה' אלהיכם . (יבמות ה) אתה ואביך חייבים בכבודיך לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי . (ב"מ לב) קידושין לב) איזהו מורא לא ישב במקומו ולא ידבר במקומו ולא יסתור את דבריו . ואיזהו כבוד מאכיל ומשקה

מסתה אותו כדעת רנשין כי יסתה ארי ישדל : ודעת רש"י ביה שאל תקשה מ"ל לפרש דלכך סמכו יחד כדי לומר שאף על פי שהזהרתיך על מורא אב וחס אין דוח' שבת הא רש"י סביר' ליה בפירש' ויקהל להיפך דעס שמוקדם בפס' הוסיף סתם כמו שצוה' אב . וכן הקדים מורא אב ואם לשבת א"כ דלעיל מורא אב יאם דוחה השבת . ועוד תנ"ל לפרש וכן בשאר כל המצוות דלמא דוקא שבת אינו דוחה שהיא חמורה בן מצוות עשה ולא תעשה אבל שאר כל המצוות נדחין מפני מורא אב ואם לכך פ' אט' ה' אלהיכם אתה ואביך כו' ה' וא"ת והא' בספרה זו

רביבים וגו' : (ל) ומקדשי תיראו . (יבמות ה) לא יבנס לא במקלו ולא במנעלו ובאפונדתו ובחבק שעל רגליו ואע"פ שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו אין בנין בית המקדש ב' דוחה שבת : (לא) אל תפנו אל האובות .

2

רש"י

שבטיכם . ג ראשיכם לשבטיכם : זקניכם ושטריכם . החשוב חשוב קודם ואח"כ כל איש ישראל : (י) מחשב

3

רש"י

(ב) ואת לאה וילדיה אחרונים . אחרון אחרון תבינ :

4

רש"י

במצרים [שמות יא] וישאלו איש מאת רעהו : ושטלות . אף הן היו בו השוכות להם מן הכסף ומן הזהב ג והמאוחר בפסוק חשוב (מכילתא) : (לו) וישאלום . ס אף מה שלא

5

רש"י

תרה יאברם עם לוט ושרי : (לב) וימת תרח בחרן . לאחר שילא אברם מתרונבא לארץ כנען והי' שם יותר משנ' שנה שהרי בתיב יאברם בן חמש שנים וע' שנה בנאחו מתרן ותרה בן שבעים שנה היה כשנולד אברם הרי קמ"ה לתרה כשילא אברם מתרן עדיין נשארו משנותיו הרבה ולמה הקדים הכתיב מיתתו של תרח ללידתו של אברם שלא

רש"י

בראשית 11:32

Shmot 35: 1-8 **א** ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה יהוה לעשות אתם : **ב** ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל העשה בו מלאכה יומת : **ג** לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת : **ד** ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה לאמר : הקחו מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו וביאה את תרומת יהוה זהב וכסף ונחשת : **ו** ותקלת וארגמן ותולעת שני ושש ועצים : **ז** ועלרת אילים מאדמים ועלרת תחשים ועצי שטים :

6

6

רש"י

ההר והוא ל' הפעיל שאינו אנוסף אנשים בידים ב' אלא הן נאספים ע"פ דבורו ותרגומו ג' וחכש : (ב) ששת ימים . הקדים להם אזכרת שבת לציווי מלאכת המשכן ד' לומר שאינו דוחה את השבת : (ג) לא תבערו אש . (סנהדרין לה . יבמות ו) יש מרבותינו אומרים הבערה ה' ללאו יולאת

בראשית שפת אמת 1889

בפסוק ויכל ביום השביעי איתא במדרש משל למכנת שחפר בה חותם ע"ש . דאיתא מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות שכל מה שנברא בשבת ימי המעשה לריד תיקון אבל השבת הוא בחי השלום כמ"ש פירם סוכת שלום עלינו וזה חותם המלך שאין השלימות ממלא במעשה בראשית רק השבת משלים הבריאה וזמן בה שלימות וזה החותם והעדות על המלך שהשלום של . והוא פנימיות העולם והטירה של הבריאה לק אחרו אין דומה מאור פניו של אדם בשבת שיש בו התגלות הפנימיות . וכמו כן בנפשות בני ישראל הם החותם בכח אית ברית קודש לק נקראו בני השולמית שיש בהם החותם השלום שהיא חילה כדאיתא לא נקרא אלא ע"ה תמים עד שימול כמ"ש התהלך ט' וה' תמים . וכן במקום ביה"ק ואין שם החותם והם טלם עדים על הש"י :

ע"ן בלשוננו ודוק בו . (ה) נראה כשום דשיקר הענין היה ידוע להם שכן הוא ע"פ הטבע , משום דהכל הולך אחר הכה האחרון , ולכן אם האיש מזריע תחלה נגמר כחו מקודם , והיפירה הולכת אחר כח האחרון שהוא זרע שלה ולכן יולדת נקבה , וכן להיפך , ורק ע"ד רמז וסימן סמכו על לשון פסוק

תורה תמימה ויקרא 12:2^א

נתנה להם ובראנו נטלה מהם ונתנה לנו : בראשית ברא . אין המקרא הזה אומר אלא דורשני כמו שדרשו רבותינו ז"ל . כשביל התורה שנקראת ראשית דרכו (משני ח) ואם זאת לפירו כפאטו כך פרשנו בראשית בריאת שמים וארץ והארץ היתה תוהו ובוהו ותוסף ויאמר אלהים יהי אור ולא בא המקרא להורות סדר הבריאה לומר שאלו קדמו . שאם בא לאורות כך היה לו נכתוב בראשונה ברא את השמים וגו' . שאין כך ראשית במקרא שאיט

7

ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו . ירמיה ב

רש"י

8

(א) ויהי ביום השמיני . שמיני למלואים א הוא ר"ה ניסן שהוקם המשכן בו ביום ב' ונעל י' עטרות השניו' ג' בסדר

שפתי חנמים

כל המעלות יותר משאר ימים קדושים אלא לאו שפע מינה עדזה היום מקודש כבר בהקמת המשכן חליני קדושים ביום קדוש : ג' ומ"ה קא' זה"א הידיעה השמיני המיוחד מ"הם העשר עטרות שנטל ואלו הן ראשון לעשר' בראשית ראשון להדשים ראשון לנשיאי' ראשון לכהו' לעבודה לירידת האש לאכילת קדשים לאיסוף' העמות לשכון שכי' בישראל לצדך את ישראל : ד דקשה לרש"י למס קרא זקני ישראל הין

*Chanukas HaTorah 52; *Rav Avraham Yehoshua Heschel, affectionately referred to by the Torah scholars and the common people of his time as "the Rebbe Reb Heschel" and "gaon of geonim," was the rav of Cracow until his passing in 1663 and rebbe to the most influential early Acharonim of the seventeenth century.

במדרש *רבה ותרם אותו כי טוב מלמד שנולד מהול. וצריכים להבין האריך מרומז* זאת בקרא. ויש לפרש על פי מה דאיתא בירושלמי וגם בילקוט בספר שופטים על הפסוק וילך יפתח לארץ טוב והלא לא הלך כי אם לחוץ לארץ וכי חו"ל ארץ טוב הוא ומשני אין לפי שהיא פטורה ממעשר. והנה איתא במדרש רבה פרשת עקב מקיש פרי בטן לפר אדמתך מה פרי אדמתך צריך עישור אף פרי בטן צריך עישור וזה המילה. אם כן יובן המדרש ותרם אותו כי טוב והא לא מיקרי טוב אלא שפטור ממעשר וקשיא ליה הלא אדם צריך גם כן ליתן מעשר זהו המילה ואם כן היאך כתיב טוב תכף כשנולד. לזה אמר מלמד שנולד מהול משום הכי שפיר אמרין ביה כי טוב דלא היו צריכין ליתן ממנו המעשר

HaKtav VeHaKabbalah, Deuteronomy 34:7

Author: Yaakov Tzvi Mecklenburg </topics/yaakov-tzvi-mecklenburg>

Composed: c.1829 - c.1839 CE

The goal of this work is to unify the Written Torah ("Ketav") with the Oral Law ("Kabbala") by demonstrating how the all the material found in the latter is derived from the former. The author was an opponent of the Reform movement, and his aim was to strengthen the authority of the Oral tradition.

מאה ועשרים שנה*. אמרי) 'שבת נ"ה ב ('אף משה ואהרן בחטאם מתו שנאמר יען* לא האמנתם בי, הא האמנתם בי עדיין לא הגיע זמנם להפטר מן העולם. ואמר הגר"א לפי שהיה משה תרומתו של עולם, והבינוני אחד מחמשים, ועולה מן קיום העולם שהוא ששת אלפים שנה אחד מחמשים ימי חייו של משה מאה ועשרים שנה, ואילמלא מי מריבה היה נותנים בעין יפה אחד מארבעים ואז היו שנותיו מאה וחמשים. לכן ויבכו: עליו שלשים יום נגד שלשים שנה שנטלו ממנו, יום לשנה

1	Vayikra 19:1-3 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
2	Vayikra 19:30 אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:
4	Breishis 33:2 וַיֵּשֶׁם אֶת־הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יְלָדֵיהֶן רֹאשֶׁנָּה וְאֶת־לֶאָה וַיְלֵדֶיהָ אַחֲרָנִים וְאֶת־רְחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרָנִים:
3	Deuteronomy 29:9 אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כָּלְכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רֹאשֵׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל:
5	Shmot 12:35 וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַדְבָּר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאַלּוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי־כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת:
7	Breishis 1:1 בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:
8	Vayikra 9:1 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
	Lekha Dodi-- לקראת שבת לכו ונלכה. כי היא מקור הברכה מראש מקדם נסוכה. סוף מעשה במחשבה תחלה
	Shmot 3:18 וְשָׁמְעוּ לְקֹלְךָ וּבֵאתָ אֵתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָהְעָלֵינוּ וְעַתָּה גִּלְכָה־נָּא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה לִי־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:
	HaEmek Davar ושמעו לקלך. מה שאתה בעצמך תדבר אז ישמעו הזקנים וילכו בעצמם ואז יהיה סדר הגאולה כפי שאומר הקב"ה עתה. אבל אח"כ נשתנה בכמה דברים ממה שאמר הקב"ה כאן למשה כאשר יבואר. והשנוי בא מסרבנות של משה שאלו לא היה מסרב ומשה בעצמו היה מדבר ושכינה מדברת מתוך גרונו היה מתקיים כדבר ה' ושמעו לקלך. אבל כאשר דבר אהרן ולא שמעו הוד קול משה כלל. שוב לא באו הזקנים ונשתנה סדר הגאולה והדיבור לפרעה כאשר יבואר. וזהו דיוק דבר ה' ושמעו לקלך ולא לדברך. היינו קולו ממש